

05/705

БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА У ЛАТВІІ

папулярна - навуковы, пэдагогічны і літаратурна - грамадзкі штомесячнік

Беларускія вучні ў Пустынішчыне робяць гімнастычныя практыкаванні на Замкавай Гары падчас Дзіцячага Сьвята. На грудзі ў большасьці вучняў блакітны шчыток з бел-чырвона-белымі беларускімі нацыянальнымі стужкамі.

Зьмест № 6 (23):

Малады Пакулінец — Да справы збіраньня беларускіх народных твораў. К. Езавітаў — Дзесяцігодзьдзе 1-е Беларускае школы ў Рызе. В. Брэжго — Ахова помнікаў старажытнасьці на Віцебшчыне. К. Езавітаў — Да гісторыі збіраньня і гарманізацыі беларускай народнай песні. Праца Беларускага Навукова-Краязнаўчага Т-ва ў Латвіі. З жыцьця Т-ва Беларускіх Вучыцялёў у Латвіі. Павал Нечай — Іржа. Жарт у 1-й дзеі. Адраджэнец — Шкоднае расьцярушваньне беларускіх грамадзкіх сіл. Ф. Корсак — Грышка. Народны верш. А. Матач — Волвы і Скалы. Саўка Сьлядзеўскі — Накролёг В. Вальтару. Пятро Сажол — Я пайду. Алесь Намавір — На пасьце. З жыцьця Т-ва Беларускае Моладзі ў Латвіі. К. Езавітаў — Беларусы ў Літве дамагаюцца сваіх школ. Люцынскі — Памёр Люцынскі беларускі дзеяч Е. Чарняўскі. Анкета Рэдакцыі — Што трэба зрабіць для палепшаньня беларускае справы ў Латвіі? Хроніка беларускага жыцьця у Латвіі.

Да справы збіраньня беларускіх народных твораў.

У Пакумінскім обчашце, Зьвіргзьдзенскай воласьці, Люцынскага навету жыве значная лічба беларусаў. Нацыянальнай сьвядомасьці тутака мала. Школы беларускай няма. Да таго-ж вучыцялі мяшаных школ у Пакуміне і Эдвардаславе ды расейскай школы ў Шкінцаве робяць усё, каб яшчэ больш прытупіць нацыянальную сьвядомасьць беларускага сялянства. Яны гатовы зрабіць беларусаў „рускімі-католікамі“ і латгальцамі, а нават і палякамі, толькі-б ня лічылі сябе беларусамі.

Некалькі разоў удалося тутака наладзіць у памешканьні Пакумінскай мяшанай школы беларускія спэтаклі, але ўладу маючым гэта не спадабалася і вась ужо некалькі гадоў немагчыма наладзіць у Пакуміне беларускай вечарышы, бо школа не згаджаецца даць для гэтага сваё памешканьне.

Есьць у Пакуміншчыне і жменька маладой беларускай інтэлігэнцыі, якая выйшла з Дзьвінскай беларускай гімназіі, але яна, нажаль, мала актыўная і грамадзкае ініцыятывы нямаль зусім не выяўляе.

Дужа цікавая наша Пакуліншчына яшчэ і з таго боку, што тутака можна зрабіць багатыя запісы народнай беларускай творчасьці. Пачатак гэтаму ўжо зроблены люцынскімі беларусамі, але патрэбна сталае кіраўніцтва і інструктаваньне. Вельмі пажадана, каб за гэтую працу ўзялася сама пакумінская беларуская інтэлігэнцыя. Дапамагчы гэтай справе павінна і Беларускае Навукова-Краязнаўчае Т-ва. Варта было-б, каб старшыня Т-ва выехаў у гэты райён з фанографам, каб зрабіць запіс мэлэдыяў беларускіх народных песняў.

Малады Пакулінец.

Рыская Беларуска-Дадатковая школа

абвешчае вольную вакансію на пасаду вучыцеля

спэцыяльных прадметаў

Электратэхнікі — 8 гадзін у тыдзень, машыназнаўства — 9 гадзін, тэхнолёгіі — 2 гадзіны, тэхнічнага маляваньня — 2 гадзіны.

Просьбы з належнымі дакумэнтамі трэба надаваць у канцаларыю школы Rīgā, Sarkandaugava, Simaņa ielā 14/16 да 3-га лістапада 1933 году.

Кіраўнік школы Я. Кастылюк.

БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА У ЛАТВІІ

папулярна - навуковы, пэдагогічны і літаратурна - грамадзкі штомесячнік

Падпісная плата

У Латвіі, Літве, Эсцьці і Зах. Беларусі: за год—5 лат., за паўгода—3 л. 50 с., асобны нумар—70 сант. У іншых краінах: за год—2 ам. дал. Падпісную плату пасылаць на бягучы рахунак часопіса: „Bielaruskaja Škola u Latviji“, Rīgā, pastā, tek. reķins №10909.

Адрас Рэдакцыі і Канторы:

Latvijā, Rīgā, Elija ielā 20, dz. 25 „Bielaruskaja Škola u Latviji“.
Тэлефон 2-9-9-2-2.

Паштовы адрас:

Latvijā, Rīgā, pastkaste №1362.
Рэдактар К. Езавітаў і Рэдакцыйная Калегія па справах часопісу прыймаюць па аўторках ад 15 да 16 гадзін.

Надсылаемыя рукапісы павінны быць чытэльна напісаны, або надрук. на піш. машынцы (пісаць і друкаваць толькі на адным баку). Рукапісы назад не зьвяртаюцца.

Аплачваць аўтарскія гонорары Рэдакцыя пакуль што ня мае магчымасьці.

№ 6 (23).

Рыга, жнівень-верасень 1933 году.

Год VIII.

Дзесяцігодзьдзе 1-е Беларускае школы у Рызе.

Дзесяць год назад, вясной 1923 году, з ініцыятывы і па загадах былога кіраўніка Беларускага Аддзелу гр. С. П. Сахарова, Рыская Мястовая Управа і Дума ўключылі ўпершыню ў Рыскі мястовы бюджэт сродкі на ўтрыманьне ў Рызе аднае беларускае аснаўное школы. Улетку таго-ж году пачалася арганізацыйная праца, якая даручана была вучыццялю Міколе Янавічу Дзямідаву.

З трох галоўных акраін места Рыгі—Маскоўскага Фарштату, Торнакална і Чырвонай Дзвіны—для закладзінаў 1-е Рыскае беларускае школы быў абраны Маскоўскі Фарштат, дзе найбольш жыве беларусаў. Беларускае жыхарства горача адгукнулася на заклік пасылаць сваіх дзяцей у беларускую школу і к пачатку навучальнага году ў новую школу запісалася ўжо больш 150 дзяцей рознага ўзросту. Заняткі распачаліся адразу ў 4-х клясах, і школа з першага-ж дня свайго існаваньня стала на моцны грунт.

Адчыненьне беларускае нацыянальнае школы на моцна абмаскаленным і спольшчаным Маскоўскім Фарштаце было варожа спаткана рэакцыйнымі коламі гэтых двух пануючых нацый, але дружнымі высілкамі бацькоў і вучыцельства ўсе перашкоды былі зломаны.

Першы навучальны год школа знаходзілася ў будынку №140-б на Вялікай Маскоўскай вуліцы, а затым была пераведзена ў будынак №173 на тэй-жа вуліцы, дзе і месціцца да гэтага часу, займаючы два паверхі. Першым кіраўніком школы быў М. Я. Дзямідаў, які адначасна быў і яе арганізатарам; затым кіраваў школаю П. Стак, а зара' кіруе С. Л. Сіцько. У бягучым навучальным годзе школа мае 7 клясаў пры 215 вучнях і 10 штатных вучыццалёх.

Сёлета ўвосені спаўняецца дзесяць год працы гэтае школы і беларускае грамадства і сама школа рыхтуюцца належна адсвяткаваць гэты прыгожы юбілей. Мы яшчэ будзем мець магчымасьць падрабязна спыніцца на дзесяцігадовай працы гэтае школы і яе выніках, а зара', вітаючы ўсе беларускія школы ў Латвіі з пачаткам новага навучальнага году, нашага юбіляра, 1-ю Рыскую Беларускаю мястовую аснаўную школу, шчыра вітаемо з 10-ымі ўгодкамі яе існаваньня і горача жадаемо ей далейшага разьвіцьця і пасьпяховай працы!

К. Езавітаў.

Ахова помнікаў старажытнасьці на Віцебшчыне.

(З матар'ялаў Беларускага Навукова-Краязнаўчага Таварыства ў Латвіі).

(Працяг).

Полацкая Духоўная Кансысторыя загадала старэйшым сьвяшчэльнікам рабіць на месцах сьпісы прадметаў старажытнасьці, якія знойдуцца пры дакладным аглядзе рызьніц, камор і падстрэшка царквей¹⁾. Па гэтаму распараджаньню былі атрыманы кароткія апісаньні прадметаў царкоўнай старажытнасьці, якія захоўваліся ў 12 царквах. Гэта былі, пераважна, вышаўшыя з карыстанья дрэвяныя рэзьбяныя статуі, званы, старыя іконы, наагул прадметы не старэйшыя XVII стагодзьдзя. Шмат з гэтых прадметаў было перададзена ў Царкоўна-Археолёгічны Старасхоў.

Не абмяжоўваючыся весткамі, атрыманымі ад старэйшых сьвяшчэльнікаў царквей, сябры Камітэту па кіраваньню Старасховам А. Сапуноў, Е. Раманаў, Д. Даўгяла і М. Нікіфароўскі, з тэй-жа мэтай, у працягу перыяду з 1895 г. да 1899 г. пэрсанальна аглядзелі ў Віцебску 49 храмаў²⁾.

Сябры Камітэту, якія ездзілі аглядаць храмы, запісвалі і спатыканыя імі ў падарожжы іншыя помнікі старажытнасьці: курганы, насыпы і да т. п.³⁾. Такім чынам, Царкоўна-Археолёгічны Старасхоў, не абмяжоўваючыся заданьнем аховы царкоўнай старажытнасьці, рупіўся таксама і аб іншых помніках старасьведчыны. Ім былі зроблены крокі і да зьбіранья па парафіям, як гавора спецыяльна дзеля гэтага надрукаваны апытальны ліст, матар'ялаў для археолёгічнай мапы Віцебскай губэрні. Зьдзейсьніць, аднак, апошняе працы не ўдалося, бо ініцыятар яе Е. Раманаў атрымаў прызначаньне на пасаду ў іншую губэрню.

Дагляд за аховай рэшты старажытных замкаў, цытадэляў, помнікаў і іншых будынкаў старасьведчыны, згодна законадаўству, ускладаўся на мяйсцовыя паліцэйскія ўлады і начальнікаў губэрняў. Апошнія абавязаны былі паведамляць аб усіх старажытнасьцях Міністэрства Ўнутранніх Спраў, у якім групаваліся весткі аб помніках старажытнасьці і справы аб іх ахове⁴⁾.

К пачатку бягучага стагодзьдзя высьветлілася, што шмат аб якіх старажытнасьцях і помніках у Міністэрстве ня мелася досыць поўных вестак, а таксама стала вядомым, што некаторыя старажытнасьці, за адсутнасьцю належнага дагляду і аховы іх, зусім разбураюцца. З поваду гэтага ў 1901 годзе Міністр Унутранніх Спраў зьвярнуўся да губэрнатараў з просьбай надаслаць дакладны сьпіс усіх існуючых у губэрні старасьвецкіх будынкаў, помнікаў старажытнасьці, а таксама помнікаў, пабудаваных на гонар найвышэйшых і іншых пэрсон, альбо на памятку аб розных здарэньнях⁵⁾. Да сьпісу павінны былі быць прыкладзены падрабязныя апісаньні кож-

1) Полацкія Епархіальныя Вѣдомости, 1897, № № 23, 24.

2) Отчетъ Витебскаго Епархіальнаго Свято - Владимірскаго Братства за 1897, 1898 и 1899 г. г.

3) Лѣтопись Епархіальнаго Церковно - Археологічнаго Древнехранилища въ г. Витебскѣ.

4) Сводъ Законовъ Россійской имперіи, т. XIII, Уставъ Строительный, 1900, статья 76; т. II, Общее Учрежденіе Губернскаго, статья 328; т. I, Учрежденіе Министертвъ, 1892, статья 362.

5) Циркуляръ Министерства Внутреннихъ Дѣлъ 6 сентября 1901 г. № 10.

дага помніка і паказана, калі і кім помнік пабудаваны, на чый кошт, у чым кіраванні знаходзяцца, на якія сродкі падтрымоўваецца, ці адпушчаюцца на ўтрыманьне яго ў парадку сродкі ад Дзяржаўнага скарбу і ў якім памеру, ці знаходзіцца ён у адпаведным стане і калі не, дык, прыблізна, якая сума патрэбна на яго праву. Да апісаньня, па меры магчымасьці, вымагалася прыкладаньне малюнкаў, плянаў альбо фатаграфічных зьнімкаў з гэтых помнікаў.

Праца гэта ў Віцебскай губэрні была выканана сакратаром Губэрнскага Статыстычнага Камітэту, вядомым беларускім дасьледчыкам А. Сапуновым. На Віцебшчыне было прадстаўлена апісаньне: двух старадаўных храмаў (XI і XII стаг.); чатырох, так званых, Барысавых камянёў (XII ст.); каменнага крыжа і камяня з надпісамі (XVI ст.); чатырох помнікаў (XIX ст.), аднаго храма-помніка (пачатка XIX ст.) і 13 капліц, пабудаваных у XIX стагодзьдзі ў памятку аб розных здарэньнях¹⁾.

З пачаткам сучаснага стагодзьдзя інтарэс грамадства на Віцебшчыне да помнікаў свайго мінулага значна ўзрос. У 1901 годзе ў Полацку адчыняецца Полацкі Археолёгічны Гурток, які ставіць сабе мэтай вывучэньне мясцовай старажытнасьці²⁾. У 1905 годзе у Віцебску закладаецца Таварыства вывучэньня Беларускага краю, меўшае мэтай вывучэньне старадаўнасьці, ахову помнікаў старажытнасьці і правядзеньне археолёгічных раскопак³⁾. На-жаль урад адмовіў гэтаму Таварыству ў праве на існаваньне. Нарэшце, у 1909 годзе, з ініцыятывы мясцовае інтэлігэнцыі, у Віцебску закладаецца Вучоная Архіўная Камісія. Мэтай яе было: адшуканьне, вывучэньне, апісаньне і зьбіраньне помнікаў мясцовай старажытнасьці, раскопкі, навучныя экскурсы і іншыя спосабы выведаў па гісторыі, археолёгіі і этнаграфіі Віцебскага краю.

З гэтага часу дбаньне аб ахове помнікаў старажытнасьці на Віцебшчыне само па сабе перайшло да Камісіі. Музэй пры Губэрнскім Статыстычным Камітэце быў зьліквідаваны, а яго калекцыі падзелены паміж Вучонай Архіўнай Камісіяй і Царкоўна-Археолёгічным Старасховам.

Дзейнасьць сваю Вучоная Архіўная Камісія пачала з таго што, па ейнай просьбе, Віцебскім губэрнатарам быў разасланы паліцэймайстарам і павятовым спраўнікам губэрні цыркуляр: прыняць меры да аховы ад разбурэньня ўсіх знаходзячыхся ў гарадох і паветах губэрні старавечных замкаў і цытадэляў альбо іншых старажытных будынкаў, якія маюць гістарычны характар. Цыркуляр, як на падставу, спасылаўся на царскі загад ад 31 сьнежня 1826 году.

Прыступаючы ў 1912 годзе да зьбіраньня і распрацоўцы падрабязных і дакладных вестак аб рожных астатках старажытнасьці на Віцебшчыне, Вучоная Архіўная Камісія звярнулася да ўстаноў і ўрадоўцаў Віцебшчыны з просьбай: выслаць у ейны музэй, хто што мае з ліку археолёгічных старажытнасьцяў і прыслаць пэўныя весткі аб тых рэштках старажытнасьцяў, якія знаходзяцца блізу,

1) А. Сапуновъ, Памятники времени древнихъ и новѣйшихъ въ Витебской губернии, Витебскъ, 1903.

2) Витебскія Губернскія Вѣдомости, 1901, № 78.

3) Уставъ Общества изученія Вѣлорускаго края въ г. Витебскѣ, Витебскъ, 1905.

альбо перахоўваюцца ў прыватных персонаў. Станоўчых адказаў з мейсц атрымана было мала. Адносіліся яны толькі да таго ці іншага помніка, тэй ці іншай выпадковай знаходкі прадметаў старажытнасьці. Прадметы, дзякуючы націску з боку Камісіі, у большасьці выпадкаў паступілі ў яе музэй. Што тычыцца знаходак дагістарычнага часу, дык яны накіроўваліся ў Пецярбург ў Імпэратарскую Археолёгічную Камісію, скульп для музэю Архіўнай Камісіі зьвярталіся толькі дублеты.

Дапамагалі ахове помнікаў старажытнасьці і робленья Архіўнай Камісіяй экскурсы¹⁾: сябры Камісіі рэгістравалі і апісвалі спатыканяныя помнікі, і аб стане іх паведамлялі мясцовага губэрнатора і Імпэратарскую Археолёгічную Камісію, каб прыняць належныя крокі да іх аховы.

Да заслуг Архіўнай Камісіі трэба аднесці таксама нагляданьне за перабудоўляй помнікаў будаўніцтва. Архіўная Камісія, звычайна паведамляла ў Імпэратарскую Археолёгічную Камісію аб рыхтуемых адбудоўлях мясцовых помнікаў старажытнасьці альбо аб выкананых ужо няўдалых адбудоўлях іх, і апошняя ў гэтых выпадках прыймала неабходныя меры. Такім шляхам, паміж іншым, ратавалі ад разборкі 12 капліц наўкол царквы ў Струні, летнім мейсцу побыту ўніяцкіх біскупаў на Полаччыне. З адбудавальных прац гэтага часу неабходна адзначыць панаўленьне ў Полацку Сафійскага Сабору, гісторыя якога ўсходзе да XI стагодзьдзя²⁾.

Археолёгічных раскопак Вучоная Архіўная Камісія не рабіла. З археолёгічных выведак на Віцебшчыне трэба адмеціць паездку Н. Кайгародава ў 1911 годзе на ваколіцах Полацку, вынікам якой была вынаходка чатырох каменных крыжоў з надпісамі (XVI стагодзьдзя)³⁾.

Такім чынам, к пачатку Расейскай рэвалюцыі на Віцебшчыне існавалі дзьве грамадзкія арганізацыі, выяўляўшыя дбааньне ў справе аховы мясцовай старажытнасьці: Вучоная Архіўная Камісія і Царкоўна-Археолёгічны Старасхоў. Пры гэтым апошні меў спецыяльнае заданьне — ахову мясцовай беларускай царкоўнай старажытнасьці.

(Працяг будзе).

Б. Брэжго.

Да гісторыі зьбіраньня і гарманізацыі беларускай народнай песьні.

(Працяг. Глядзі № 2 (19) і № 4 (21).)

Зборнік З. Радчанкавай.

Чацьвёрты зборнік беларускіх народных песняў з нотамі выпушчаны быў 50 год таму назад вядомай зьбіральніцай народных твораў магілёўскай беларускай абшарніцай з Дзятлаўшчыны, гр. З. Радчанкай, пад назовам: „Сборникъ бѣлорусскихъ и малорусскихъ пѣсень Гомельскаго уѣзда, записанныхъ для голоса съ аккомпаниментомъ фортепьяно Зинаидой Радченко“. С.-Петербургъ. 1881. Выпуск I. Цѣна 1. 50 коп. Собственность составительницы. Напечатано у В. Бесселя и Ко.

¹⁾ Витебскія Губернскія Вѣдомости, 1910, № 179, 180.

²⁾ Витебскія Губернскія Вѣдомости, 1911, № 18, 33.

³⁾ Свѣточъ, С.-Петербургъ, 1912, XI.

У гэтым цікавым зборніку была 31 беларуская народная песня на 30 розных мелодый, пакладзеных на ноты самой гр. З. Радчанкавай, якая напісала і акомпанімент да гэтых песняў. Украінскіх песняў у зборніку фактычна няма ніводнае, а таму больш правільным было б найменаваць яго прост зборнікам беларускіх песняў. Зборнік гэты зара' дастаць амаль зусім немагчыма, бо ён разышоўся цалком. Значаньне яго для развіцця беларускае музыкі надзвычайна вялікае, бо ў ім упершыню ў такім значным ліку былі дадзены беларускія народныя мелодыі. Важна было і тое, што З. Радчанка была звязана з краёвымі і агульнарасейскімі навуковымі ўстановамі, што цікавіліся этнографіяй. Гэта ставіла зборнік З. Радчанкі ў цэнтр увагі навуковых і музыкальных колаў.

У зборніку З. Радчанкавай зьмешчаны былі гэтакія песні: 1) „Ляцелі гусі з Дняпра, змуцілі ваду са дна“ (вяснянка), 2) „Ой пасярэдзь сяла жыла удава“, 3) „Няма лёду, няма броду, няма пераходу“, 4) „Ай ты бела, ай ты бела бяроза, дакуль табе стаяці“, 5) „Чаму вы канапелькі, не зялёны стаіце“ (прыпеўка да танцу), 6) „Калі-б старац быў, багамолец быў“ (хараводная), 7) „На гары лён, белы кужэль“, 8) „У бару сасонка калыхалася“ (качэльная вяснянка), 9) „Ай ды закацілася жаркае сонца, ды за зялёны гай“ (жніўная), 10) „Як у поле, як у поле буйны вецер вее“ (летняя), 11) „Чаму ты, пташка, з выраю вылятаеш?“, 12) „А я у бару ваду бяру, ставу не дастану“, 13) „Зябнуць, зябнуць мае пожанькі, ды па беламу сьняжку“, 14) „Галованька мая бедная, у мяне матанька ды ня родная“, 15) „Сонца нізенька, к вечару блізенька“, 16) „Проці яснага сонца адчыняла ваконца, я чакала чарнаморца“ (ваяцкая), 17) „Хадзіў, гуляў добры маладзец па крутой гары“, 18) „Ай што-ж гэта за мясячка“, 19) „Далінаю жыта, ай вельмі зьбіта“, 20) „Ах ты, хмелю, мой хмелю, тонкі ды высокі“, 21) „Зялёная арэшына на яр падалася“, 22) „Калініца-малініца лазоравы цвет“, 23) „Чые валы па гары хадзілі, чыёга та хлапца тры дзеўкі любілі“, 24) „Ажаніла маці сына, сына маладога“, 25) „Як у поле вецер вее, мая доля ў госьці едзе“, 26) „Ай ты, ліпанька, ды чарэшынька проці сонейка стаяла“, 27) „Ды аддала, ды Параню, ды ў чужую зямлю“, 28) „Кукавала зязюлечка ў садочку“ (вясельная), 29) „Ай у лузе, у лузе, красна каліна“ (калядная), 30) „Ай як на мору ды на Дунаю саколе ясны, малойчык красны Мікола“ (калядная) 31) „Няхай каму усё ліха, ты, Іване, сьпі ціха!“

Сваю працу на гэтым першым зборніку З. Радчанка не спыніла. Праз 7 год вышла яе цікавая кніжка — „Гомельскія народныя п'есні (б'лорусскія і малорусскія). Записаны в' Дятловицкой волости Гомельскаго у'езда Могилевской губернии Зинаидой Радчанко. Съ приложениемъ 83 м'стныхъ пословицъ. СПб. 1888. (25×17). XLIV+265+III. Записки Императорскаго Русскаго Географическаго Общества по Отд'еленію Этнографіи. Том XIII, выпускъ II“. Нот у гэтай кнізе няма, але яна цікавая тым, што ў ей, здаецца упершыню, беларускія песні былі падзелены на групы ў залежнасьці ад тае пары году, калі яны сьпяваюцца. Праз 30 год пасля выхаду першага выпуску зборніка нот, З. Радчанка выпусціла ў 1911 годзе другі выпуск, у якім было ўжо 180 песен, але аб гэтым выпуску будзе гутарка далей.

К. Езавітаў.

(Працяг будзе).

Праца Беларускага Навукова-Краязнаўчага Т-ва.

Агульны Сход сяброў Навукова-Краязнаўчага Т-ва адбыўся 2 верасня. Заслуханы быў даклад старшыні Цэнтральнага Праўленьня Т-ва, гр. К. Езавітава, аб працы за мінулы год, а таксама грашовая справаздача. Сход зацвердзіў даклад і грашовую справаздачу ды выказаў Праўленьню падзяку за праведзеную працу. У новае Праўленьне абраны: К. Езавітаў, А. Родзька, Г. Нікіфароўская, С. Сіцько і Фр. Клагіш, а кандыдатамі да іх: Язэп Клагіш, М. Краўчанка і Я. Кастылюк. У Рэвізыйную Камісію абраны: С. Сахараў, Я. Кудраўцаў і Я. Каяла. Канцаларыя Т-ва змяшчаецца на Глынскай вуліцы 20, кв. 25.

Запісы беларускіх песьняў у Пустышчыне, апрача гр. Ф. Клагіша, які здаў у Т-ва 12 запісаў, праведзены тутак улетку бягучага году яшчэ некаторымі грамадзянамі з ліку пустынскае беларускае моладзі, якія пачынаюць зара, як напр. Ф. Корчак, накіроўваць свае запісы у Навукова-Краязнаўчае Т-ва. Вітаем гэтую працу і просімо запісаць ня толькі песьні, але і іншыя народныя творы, карыстаючыся інструкцыяй, што выдрукавана у штомесячніку „Беларуская Школа“ у № 4 (21).

Інструкцыя для запісу народнае творчасці выдрукавана і высылаецца Праўленьнем кождому жадаючаму па атрыманьні 50 сантымаў паштовымі маркамі. Запросы і маркі насылаць па адрасу: Rīgā, Elija ielā 20, dz. 25. K. Jezovitovu.

Вышаў з друку 2 ліст брашуры В. Брэжго — „Ахова помнікаў старажытнасьці на Віцебшчыне“. Выхад кніжыцы троху затрымаўся з браку грошаў у касе Навукова-Краязнаўчага Т-ва. Просімо тых нашых сяброў, што не упарадкавалі складак, безадкладна унесці грашовыя складкі за бягучы 1933 год.

Запісы беларускіх песьняў ад прыезжых з Заходняе Беларусі дзяўчат-баграчак зроблены мінулым летам на Рыскім Узмор'і гр. С. Сахаравым, які запісаў 10 песьняў на разныя моманты „гадавога кола“. Гэтыя запісы зьяўляюцца першаю спробаю ўстанавіць кантакт з прыезжаючымі у Латвію на сезонныя работы нашымі братамі і сёстрамі з Заходняе Беларусі. Нам пададзены поўныя імёны і прозьвішчы двух дзяўчат з Пастаўскага павету, але мы пакуль што не адзначаем іх імёнаў, гміны і вёскі, бо ведамо, што за кожную праяву нацыянальнае сьведомасьці польскія акупацыйныя улады памесьцяцца на гэтых дзяўчатах па звароце іх на бацькаўшчыну.

Праз былога дырэктара Дзьвінскае Беларускае гімназіі С. Сахарава атрыманы запісы народнае творчасці, праведзеныя у розныя часы вучнямі гэтае гімназіі, пад кіраўніцтвам вучыцеля А. Якубецкага і С. Сахарава, у розных вёсках Латгаліі. Сярод пераданых у Т-ва збораў знаходзяцца: 1) 14 песьняў, запісаных у 1928 годзе В. Юрэвічам у Ляўдарах Люцынскага павету ад Альжбэты Прынц; 2) 6 песьняў, запісаных А. Маслоўскім у тым-жа годзе, але без азначэньня мейсца і асобы, ад якой запіс зроблены; 3) 9 песьняў, 1 апавяданьне і 7 загадак, запісаных Заракоеўскім, без азначэньня часу, мейсца і асобы; 4) 28 песьняў, запісаных Э. Казакевіч у 1929 г. ад Магдалены Ляшчыхі з вёскі Лявошкі Шушкоўскага райёну; 5) 3 песьні, запісаныя Э. Казакевіч у 1929 годзе ад Антаніны Нарушэвіч з Прыдруйшчыны; 6) 25 песьняў, запісаных А. Маслоўскім ад Ф. Куксінскай з вёскі Пугачы у Істраўшчыне; 7) 16 песьняў, запісаных А. Маслоўскім ад К. Маслоўскай у вёсцы Ламы Істраўскай воласьці; 8) 8 песьняў, запісаных вучыцелем Язэпам Клагішам ад Ганны Масеевай, 78 год, з вёскі Дразды на Елавецкай гары у Скайсьцінскай воласьці Дзьвінскага павету; 9) 1 песьня, запісаная Адвардам Кавальчуком, ад Браціславы Кавальчук, 60 год, з вёскі Цаўрумы Скайстаўскае воласьці Дзьвінскага павету; 10) 3 песьні, запісаныя У. Врублеўскім ад Ізабелы Ласёвай, 52 год, з вёскі Зубрава Рунданскай воласьці Люцынскага павету; 11) 36 песьняў, запісаных Татэушам Бартулям у 1929 годзе ад Тэофіліі Шапілавай 45 год у вёсцы Кісялеўцы у Прыдруйшчыне.

Запісы беларускіх песьняў у Прыдруйшчыне праводзіў улетку гэтага году гр. П. Мірановіч, які запісаў і здаў у Т-ва 7 песьняў ад гр. Анэты Косман 60 год з вёскі Страмкі Прыдруйскае воласьці.

Усім зьбіральнікам народнае творчасці ад імя Т-ва глыбокая падзяка. Просімо і далей рабіць запісы ды надсылаць іх у Т-ва. Гэтым будзе зроблена вялікая праца для беларускае навукі і культуры.

Дужа просімо пісаць толькі на адным баку аркуша.

Запрашаемо усіх нашых грамадзкіх працаўнікоў, вучыцялёў, гімназістаў і вучняў аснаўных школ дапамагчы нам у далейшым запісваньні і зьбіраньні народных твораў, а таксама і іхніх мэлёдый.

Цэнтральнае Праўленьне.

Ці падпісаліся Вы на часопіс „Беларуская Школа ў Латвіі?“

3 жыцця Т-ва Беларускіх вучыццельёу у Латвіі.

Курсы латыскай мовы для беларускіх вучыццельёу арганізаваў улетку 1933 году Дзвінскі Аддзел Т-ва Беларускіх вучыццельёу у Латвіі. Курсы у Дзвінску адведвала 22 вучыццеля. Заняткі на курсах пачаліся 10-га ліпеня, а скончыліся 10-га жніўня. Пісьменныя іспыты адбыліся 18-га жніўня, а вусныя 23-га жніўня. Пісьменныя іспыты трымала 12 вучыццельёу: Махноўскі Аляксандар, Красьневіч Аўгэн, Красьневіч Станіслаў, Красьневіч Альма, Клагіш Антон, Багінская Клара, Сталевіч Ганна, Мадзалеўская Вольга, Васілеўская Юзэфа, Казлоўскі Дават, Лепінь Гэлена, Міцкевіч Адам і Рэйгельсон Міхайла. З іх 8 вучыццельёу іспыты вытрымалі, а 4 апошніх напісалі працу незадавальняюча. Вусныя іспыты трымалі 4 вучыццелі: Махноўскі Аляксандар, Мадзалеўская Вольга, Красьневіч Альма і Клагіш Антон; усе чатыры вытрымалі. У склад экзаменацыйнай камісіі уваходзілі: дырэктар народных школ — гр. Юргэнс, інспектар пачатковых школ — Я. Кунцан, вучыццель інстытуту — Берзін і вучыццель дзяржаўнае гімназіі — Шварцбах.

23 жніўня а 5 гадзіне увечары у памешканьні Дзвінскае беларускае гімназіі адбыўся акт, на якім з прывітальнымі прамовамі да курсаўтаў выступілі гр. Кунцан, гр. Берзін, дырэктар Беларускае гімназіі ке.—Чаман і старшыня Дзвінскага Аддзелу Т-ва—А. Варткевіч, пасля чаго былі выданы вучыццельём пасьведчаньні. Пасьведчаньні на права выкладаньня латыскае мовы вуснай і пісьменна атрымалі: А. Махноўскі, В. Мадзалеўская, А. Красьневіч і А. Клагіш, а на права выкладаньня латыскае мовы пісьменнай атрымалі: Красьневіч А., Красьневіч С., Багінская К., Сталевіч Г. і Васілеўская Ю.

Надзвычайны Агульны Сход сяброў Т-ва адбыўся у суботу 30 верасня у Рызе у памешканьні Беларускае прыватнае гімназіі Т-ва на В. Маскоўскай 173. Сход быў скліканы для разгляду праекта новага „Асьветнага Закону“, які зараз перададзены ўжо на разгляд пленуму Сойму. Праэкт гэты не задавальняе латвійскае вучыццельства і яно дамагаецца правядзеньня у праэкт шэрагу зьмен. Сход пачаўся у 3 гадзіны 30 хвілін уступнаю прмоваю намесьніка старшыні Цэнтральнага Праўленьня, гр. К. Езавітава, пасля якога з групойным дакладам аб гісторыі праходжаньня праекта праз Латвійскі Сойм і аб сучасным характару гэтага праекту выступіў сябра Праўленьня Усёлатвійскага Вучыццельскага Хаўрусу гр. Р. Лепіньш. З дакладу высветліся, што вучыццельства

вядзе змаганьне за гэтыя пункты:

1) Каб і надалей былі захаваны 6-класнаўныя абавязковыя школы, па сканчэньні якіх вучні маглі-б бяз іспытаў паступаць у 1-ю класу усіх гімназіяў. У праэкт-ж прапануецца стварыць пры гімназіях асобныя аснаўныя школы, якія падрыхтоўвалі-б вучняў у гэтыя гімназіі. Такім чынам рэшта аснаўных школ паступова страціць свае правы.

2) Каб рэлігію і этыку у школах мелі права і надалей выкладаць вучыццелі.

3) Каб былі захаваны правы Школьных Радаў абіраць настаўнікаў, бо праэкт хоча гэтыя права парушыць.

4) Каб мясцовыя Школьныя Управы і надалей захавалі свае правы і канструкцыю, бо ёсьць праэкт паставіць на чале гэтых упраў павятовых інспектараў аснаўных школ.

На дакладзе адбыўся абмен думак паміж прысутнымі і аднагалосна ухвалена было падтрымаць усе вышэйпералічаныя дамаганьні. Апроч таго, Сход ухваліў прасіць Усёлатвійскі Вучыццельскі Хаўрус, каб ён бараніў правы нацыянальных меншасцяў на сваю школу і родную мову, а таксама, каб абараняў існаваньне асобных нацыянальных Аддзелаў пры Міністэрстве Асьветы.

Шэраг беларускіх вярхоўных школ для дарослага беларускага жыхарства ухваліла адчыніць пры існуючых аснаўных беларускіх школах Цэнтральнае Праўленьне Т-ва. Беларускіх вучыццельёу, якія згодны арганізаваць гэтыя школы пры сваіх школах, просіць паведаміць аб гэтым Цэнтральнае Праўленьне Т-ва, па адрасу: Rīgā, Merķeļa ielā 3, dz. 5. S. Sacharovam.

Чарговы Агульны Сход сяброў Т-ва Беларускіх вучыццельёу адбудзецца 7-га катрычніка а 3-й гадзіне дня у памешканьні Рыскае Беларускае гімназіі. У парадку дня даклады прадстаўнікоў Усёлатвійскага Вучыццельскага Хаўрусу і Вучыццельскай Бальнічнай Касы у справе набліжаючыхся выбараў у гэтую Касу, а таксама і аб стане самае Касы і яе устаноў. Яўка сяброў абавязковая.

Кіраўніком Гараўскай прыватнай аснаўной школы Т-ва абраны Цэнтральным Праўленьнем і зацьверджаны з 1-га верасня Беларускім Аддзелам пры Міністэрстве Асьветы гр. Мячаслаў Юркевіч, наместа самаахвоць адмовіўшагася папярэдняга кіраўніка гэтае школы, гр. Д. Далецкага.

Сяброў Т-ва, якія не упарадкавалі сяброўскіх складак, Цэнтральнаму Праўленьню просіць прысьпяшыць з пакрыццём запазычанасьці.

Цэнтральнае Праўленьне.

Павал Нечай.

Апрацоўка Наз. Б.

І р ж а.

Жарт у аднэй дзеі. (Кавец).

А х р э м. А вы, цётка Аніся, хоць і сівая воласам, да жонку на мужа падбіваеце!.. (*Узлаваўшыся*). Вы, ведаеце, не ў справу ня лезьце, а то...

А н і с я. Глядзі ты, які да баб азіяг!..

У с е (*сьмяючыся*). Ды годзі, цётка!.. Дый ты Ахрэм!..

М я р э к а. Ты вось лепей толкам вытлумач нам, чаго гэта калатня ў вас!..

А х р э м і А ў д о ц я (*нерабіваючы адзін аднаго*). Праз сажу!.. Ен... Яна... бачыш...

У с е. Праз якую там сажу?

А ў д о ў ц я. Увосень я штогод чышчу комін...

А х р э м. Чакай я лепш вытлумачу... Бачыш, уздумала яна чысьціць не ўпару комін...

А ў д о ц я (*жвава, каб нерабіць*). Апялася я дзяругаю, насадзіла дзяркач на кіёк...

А ў с е й. Ды як-жа так?.. Ахрэм, відаць, чысьціў, калі вымазаўся...

А х р э м (*злуючыся*). Ня так, дзядзька Аўсей!.. Паехаў я сёньня, значыцца, касіць... Касіць жыта, бо вельмі пасьпела. Як на тое ліха, Аўдоця серп свой стары зламала, а новага не дастаў... Накляпаў я добра касу, прыстроіў грабелькі, пачаў... Прайшоў часьць загону... А Аўдоця дома засталася... Зьбіралася пазней падыйсьці снапы зьвязаць... Смага даяла... Я да воза пашоў вады з біклашкі напіцца... Толькі к возу, а мой Смык убок, пудзіцца... Я да яго — тррр, а ён ад мяне пнецца, аж воз за сабою цягне...

У с е. Аж воз цягне...

А ў д о ц я (*да Анісі*). Дык я, цётка Аніся, насадзіла дзяркач на кіёк...

А х р э м. Я да каня—тррр, ды

хацеў рукою пагладзіць, а ён — як хлясьне задам... Ледзь ня ў жывот мне!.. Аж потам праняло са страху. З чаго гэта конь пудзіцца?—думаю... Стаў, хацеў твар ад поту выцерці, цёрнуў рукавом сарочкі, аж рукаў, як ануча, чорны...

А ў д о ц я (*да Анісі, штурхаючы тую, каб яна слухала*). Дык насадзіла я, цётка, дзяркач на кіёк...

А х р э м. Мяне так і затрасло... Схапіў я касу, дабег да жыта, махнуў раз, другі, глянуў, а над жытам сажка хмараю і ўзьнялася... Вось так-так!.. Што рабіць?.. Зап'якло мяне ля пячонкі... А тут яшчэ Саўку нячысты прынёс — ідзе міма поля... Гукае:—„Ты што гэта сажу цярушыш?“—пасьмейваецца. —„Трусі, трусі—добра яе ўрадзіла“.

А ў д о ц я. Насадзіла я дзяркач на кіёк!..

А х р э м. Такая злосьць мяне праняла... Кінуў я касу, ускочыў вярхом на Смыка дый дадому.

У с е. Дадому? Чаму?

А х р э м. Успомніў!.. А, праклятая баба, думаю, я-ж табе пакажу!..

А ў д о ц я. Глянула я ў вакно — аж скочыў з каня нехта чорны, як халява новага бота, толькі зубамі блішчыць... Я так і абмёрла.

У с е. Ото-ж гад!.. Вядома, спужаў!..

А ў с е й. За нячыстага прыняла!.. Вядома!..

А х р э м. А я ў хату, схапіў Аўдоцю за косы... (*Ханае і зараз Аўдоцю за валасы, наказвае*)...

А ў д о ц я. А я скамянела... Цягне мяне, як зараз, за косы...

А х р э м. Шукаю чаго-небудзь у руку, каб набіць яе...

Аніся. Есьць жа новы закон, а ён біцца!.. Шалёны!

Ахрэм. Бачу на сталі нож... Ну, думаю, няма чаго іншага, дык ім... Цягну я яе да стала бліжэй, а яна, як заўважыла гэ-та, дык тузгель і — ходу... На двор, я за ёю... Яна ходу, а я думаю, ну, калі толькі ўхаплю вась так... *(Цягне жонку за косы, да сябе, тая застагнала).*

Аўдоця. Ой, ратуйце, людцы добрыя!..

Усе. Апалеў ты ці што?.. За што ты яе!..

Ахрэм. А за іржу, за сажу на жыце!..

Аніся. Прычым тут яна, шалёны?..

Ахрэм. Ой, цётка Аніся, выбаўчалі!.. Ды яна-ж, бачыце, мінулай восеньню чысьціла сажу ў коміне ў той дзень, як я ехаў сяць жыта...

Аўдоця. Вось такая яго і праўда!.. Ды ці-ж ты ведаеш, Ахрэмачка, што я сапраўды мінулаю восеньню ня чысьціла тады сажы...

Ахрэм. Так і паверу, калі і сённяя застаў за гэтым!.. Вось праз гэта на жыта і ўпала іржа...

Аўдоця. Ні ў той дзень, ні сённяя сажы я ня чысьціла, Ахрэмка!.. Ага, успомніла... Цётка Аніся, памятаеце, як мы з вамі каноплі мялі ў той дзень?..

Ахрэм. А сённяя?

Аўдоця. І сённяя толькі я насадзіла дзярках на кіёк... А ты ўбег... Ну і не...

Аніся. Жонка твая праўду кажа... Мы з ёю, памятаю, да самага вечара каноплі мялі...

Аўдоця. Вось бачыш, а ты шалёны, за нож.

Аніся. Шалёны, адно слова!..

Ахрэм. Ня чысьціла сажы, кажаш, а чаму-ж гэта ў нас на жыце іржа?..

Мярэка. Заблытаўся, братка Ахрэм!.. Круці лепш цыгарку з

разумнага слова. *(Дае кісет і газету).* Скуль ты ўзяў гэткае забабоны пра іржу?..

Аўсей. Не кажы, Яўхімка!.. Вядома, што калі чысьціць сажу ў дзень, як сею ў полі, абавязкова іржа на збожжа прыпадзе!..

Аніся. Але, але!.. Толькі-ж азраз ня слухаюць людзі старога розуму!

Мярэка. Забабонаў старых няма чаго слухаць... Ахрэм вась паслухай—чуць жонку незарэзаў!..

Аніся *(злючыся)*. Шалёны, што і казаць!.. Яму што воўна—тоі воўк!.. Бегае за бабаю з нажом!..

Ахрэм *(у гневе)*. Кіньце вы, далібог, фальшывую погаласку на мяне ўзводзіць—з нажом!.. З дзеркачом за бабаю бег!..

Мярэка. Ну, добра, з дзеркачом таксама ня трэба было бегаць...

Ахрэм. А чаму-ж тады на жыце іржа гэтая, сажы?.. Вось твой загон побач, а іржы няма, а ў мяне ё...

Мярэка. Тут, браце, у іншым справа!.. Ну вась слухай!.. Вычытаў я ў штомесячніку „Беларуская Школа ў Латвіі“, што трэба насеньне ў формаліне нейкім патрымаць... Як, памятаеш, да нас з агрономічнага пункту машыны ўсякія ў Т-ва „Араты“ прывезьлі, я запрог каня ды туды... Як задалі там насеньню майму перцу, я і думаў—згубіў дарэмна добрае збожжа, так ад яго зьмярдзела... Потым падумаў: „Хай прападзе, калі што!.. Трэба-ж некаму страту на спробах несцьці!..“

Ахрэм. Ну?..

Мярэка. Вось табе і ну!.. Добра ўзышло, а не загінула... І бязіржы!..

Ахрэм. Ну і дурны-ж я, дурны!..

Усе. А што?..

Ахрэм. Удвая дурны!..

Усе. Вядома, што дурны!.. За бабаю... Пакіньце!.. Ну?..

Ахрэм. Сэкратар Т-ва „Араты“ убачыў быў мяне, як усе вы туды са збожжам чысьціць еха-

лі, ды і кажа: „Вязі і ты сваё жы-
та чысьціць!“ А я адзін з усіх
дурны—не паслухаў!..

Мярэка (вымаючы зноу кап-
шук з тугуном і газэту). Ну, до-
сыць! Ня сумуй, Ахрэме!.. За на-
вуку плацяць! — кажа людзкая

прыказка. Так і ты, браце... За
практыку заплаціў — цяпер бу-
дзеш разумнейшы... Круці лепш
цыгарку!..

Усе (сьмяючыся). Ды і бабы
свае не чапай!..

ЗАСЛОНА.

Шкоднае расьцярушваньне беларускіх грамадзкіх сіл.

У № 155-ым расейскае газэты „Сегодня“, ад 12 ліпеня 1933 г.,
у артыкуле „Меншасьцёвая камісія пры с.-д. партыі“ прачыталі
мы гэткае паведамленьне:

„Пры латвійскай сацыял-дэмакратычнай партыі створана асобная менша-
сьцёвая камісія для кіраўнітва меншасьцёвымі сэкцыямі партыі. Старшынёй
камісіі абраны прадстаўнік цэнтральнага камітэту партыі Э. Вітоль, заступнікам
старшыні — прадстаўнік „Бунда“ І. Рабіновіч, сакратаром—**прадстаўнік расей-
скае сэкцыі Ул. Пігулеўскі**, заступнікам сакратара — прадстаўнік польскае
сэкцыі І. Дубіцкі. На нарадзе камісіі прыёмлі удзел таксама дэлегаты нямецкай і
літоўскай сэкцыі...“

Гэтая кароткая зацемка, у каторай мы буйным друкам адбі-
лі сказ аб ролі у меншасьцёвай камісіі гр. Ул. Пігулеўскага, ліш-
ні раз прыпамінае нам аб тым хворым зьявішчы ў нашым менша-
сьцёвым жыцьці, якога мы ўсё яшчэ ніяк ня можамо вылечыць.

Вось ужо ў працягу пяці год, пачынаючы аж з 1929 году,
беларускае грамадзтва Латвіі ў розных формах выяўляла і выяўляе
сваё незадаваленьне з поваду таго, што кіраўнік Беларускага Аддзелу
пры Міністэрстве Асьветы, гр. Уладзімер Васільевіч Пігулеўскі,
у сваёй грамадзкай працы задужа блізка, і пры тым арганіза-
цыйна зьвязаны з расейскімі коламі. Стварылася такая дзіўная
і недарэчная сытуацыя, пры якой высунуты беларускімі арга-
нізацыямі на вельмі адказную і ўплывовую пасаду (якая
дае права рэпрэзэнтаваць усю беларускую меншасць у Латвіі і
нават рабіць даклады ў Габінэце Міністраў), гр. Ул. Пігулеўскі ад-
начасна знайшоў для сябе магчымым узяцца за працу і сярод
расейскае меншасьці.

Спачатку ў пэрсанальных гутарках з Ул. Пігулеўскім, а за-
тым і на грамадзкіх сходах, яму шмат разоў зазначалася, што кіра-
ваньне Беларускім Аддзелам і афіцыйнае рэпрэзэнта-
ваньне беларускае меншасьці няёмна злучаць з
адначасным кіраваньнем расейскаю газэтай, ці з удзелам у
расейскіх арганізацыях (хаця-ж бы яны і зьяўляліся
толькі сэкцыямі якіх-колечы агульналатвійскіх партый). Даводзі-
лася яму, што калі кіраўнік Беларускага Аддзелу падае прыклад
арганізацыйнага зьвязваньня з расейскімі групамі
і арганізацыямі, дык і вучыцельства наша, а за ім і іншае грамадз-
тва, будзе распаўзацца і расьцярушвацца па розных расейскіх аб-
яднаньнях і т-вах. А гэта дужа шкодна адаб'ецца на ўсёй белару-
скай працы ў Латвіі і можа нанесці ей непаправімыя ўдары, дэ-
зарганізуючы і дэзарыентуючы нашу інтэлігэнцыю і масы.

Ня маючы нічога супроць партыі с.-д., якая шмат разоў да-
водзіла свае справядлівыя адносіны да ўсіх меншасьцяў, белару-
скае грамадзтва радзіла гр. Ул. Пігулеўскаму, заместа працы ў ра-

сейскай сэкцыі, стварыць пры партыі с.-д. сэкцыю беларускую, аб'яднаўшы ў ёй тых грамадзян-беларусаў, якія ў даволі значным ліку ўжо ўваходзяць у партыю с.-д., але не арганізаваны ў ёй у асобную сэкцыю. У свой час спробы арганізацыі падобных сэкцыі пры іншых уселатвійскіх палітычных партыях давялі сваю жыцьцёвасьць і былі праведзены з поўным посьпехам.

Аднак, усе гэтыя парады, засьцярогі і пратэсты да гэтага часу пакідаюцца гр. Ул. Пігулеўскім бяз жаднае ўвагі, а таксама і бяз разуменьня ўсяе вялічынні тае адказнасьці, якая на яго падае перад усім беларускім рухам за гэткае сядзеньне на двух крэслах, беларускім і расейскім.

Між тым гэтая шкадлівая падвойная пазыцыя гр. Пігулеўскага пачынае даваць свае шкодныя вынікі ўжо і ў іншым кірунку: дэзарыентуюцца ня толькі беларускія масы і інтэлігэнцыя, але яшчэ ў большай меры дэзарыентуюцца зара' і працоўныя латгалскія масы і іх інтэлігэнцыя. Тое, што кіраўнік Беларускага Аддзелу беларус-Пігулеўскі зьяўляецца прадстаўніком расейскае сэкцыі, пачынае зноў наводзіць латышоў на думку, што беларусы і вялікарусы — тое-ж самае, што ніякае розьніцы паміж гэтымі двума славянскімі народамі няма, калі адзіны і той-жа чалавек спрытна можа стаяць на чале адных і другіх.

Гэткім чынам уся тая інфармацыйная праца аб беларусах, якая ў працягу 10 год праводзілася беларускім грамадствам сярод латыскага грамадства і працоўных, гэтую пазыцыяй гр. Пігулеўскага зводзіцца на-нет і прост касуецца.

Вынікі для нашае меньшасьці могуць быць дужа дрэннымі. А таму мы ставім зара' перад усім беларускім грамадствам пытаньне:

Ці доўга яшчэ будзе цягнуцца гэткае недапушчальнае марнаваньне і разцярушваньне беларускіх сіл?

Адраджэнец.

Грышка.

(Народны верш. З матар'ялаў Беларускага Навукова-Краязнаўчага Т-ва).

Жыў Грышка. З малых лет
Казалі, што ў Грышкі розуму нет.
Ходзіць Грышка сьціснуўшы кулачок,
Быццам вечны дурачок.

Аддала матка Грышку ў школу вучыцца.

Колькі Грышка вучыўся-ня-вучыўся—ўзяў з дырэктарам пабіўся.

Дырэктар яго пугай адпёк. Грышка ўзяў ды са школы ўцёк.

Прышоў да хаты, сеў на лаўку і хваліцца маткі.

„Маці, не пайду я болі ў школу,

Лепі буду пасьціць свае волы!“

Пашоў Грышка на пасту, палюбіў бабіну Насту, —

Аборкі саўець, лапці спляцець — любя на Насту паглядзець!

Людзі бабе казалі, што Насту з Грышкам спаткалі.

Як схапіла баба смаляную пугу,

Як прыпёрла Грышку каля лугу, —

Грышка і крычыць, і ляціць, і болей на Насту не глядзіць.

Запісала вучаніца IV клясы Круманаўскае беларускае школы Ф. Корсак ад грамадзянкі Надзеі Аляхновіч, 60 год, з фальварку Люлеўшчына у Пасіншчыне.

Волвы і Скалы.

(Байка).

Пасья цяжкой і томнай сьпекі,
што морыць цела, слабіць дух,
што сушыць рэкі і затокі,
што смагліць рот, спыняе рух, —
ўзнялася раптам навалніца
і хмарай, громам, сьвігавіцай
перанялася на сінь-мора,
падняўся Волваў грэбень-горы.
Паўсталі Волвы супроць Скал —
адвечных ворагаў вады
і ўвесь свой гнеў, увесь запал,
увесь цяжар свае бяды
яны сярдзіта расказалі:
Мы сільны, моцны! Мы-б хацелі
свае багацьці людзям даць,
каб ў лоне нашым не буцьвелі
каб ім на дне не прападаць!..
Але скаваны мы гранітам,
як вязні тыя у няволі!
Для нас разлог зямлі закрыты,
каб мы ня мелі ўласнай долі!..
У сьвет мы выхаду шукаем,
на волю б'ёмся дзень і ноч,
ледзь толькі сушы дасягаем, —
як гоняць Скалы ўжо нас проч...
Яны халодна з вышыні
пагарды ўзрок на нас кідаюць,
пачуцьцяў нашых глыбіні
не разумеюць і ня знаюць...
А колькі скарбаў і багацьця
бяздоньне нашае скрывае!
Бяз нас з глыбін ім не падняцца,
пакуль скала наш рух спыняе!..
І крыўдна быць нам у зьнявазе —
надводных чаек крылы мыць,
ад Скал у вечнай жыць абразе,
чаўны з пакораю насіць!..
І паняволі гнеў ахопіць,
шалёнай пенай закіпіць, —

тады, здаецца, сьвет затопіць
парыў наш буйны!—і памчыш
па нівах, сёлах, гарадох
свае таемныя багацьці,
каб скарыстаць іх кожды мог
каб ім у нас не марнавацца»...
Панурых Скал быў ім адказ:
«От, ласьне, стрымліваем вас,
каб мора вы страшным разьлівам,
сваім цячэньням і парывам
людзей усіх не патапілі,
сканчэньня сьвету не зрабілі».

І Волвы зноў забушавалі,
Скалам на гэта адказалі:
«Мы нізкіх, роўных берагоў
даволі многа бачым, знаем,
як сьвет стаіць, спакон вякоў
мы іх ня зносім, не змываем.
І нават гэтым берагом
заўсёды шчыра мы спрыяем:
і мора дань на іх нясём
і плошчу іх павелічаем.
Бо нізкі бераг нашай долі —
свабоды нашай не гняце,
паслушны ён законаў волі...
А вы? Што вы нам даяце?
Свабодны ўсе мы ад прыроды, —
і ў нас ужо такі закон:
змываць ўсе тыя перашкоды,
што нам нясуць і гнёт і скон.
І вас, Скалы, мы ўсё-ж падточым,
зраўняем ўсе мы берагі,
ў бурлівым моры вас патопім,
сарвём уціску ўсе сьцягі!»...
Сказаўшы гэтак, з новай сілай
на Скалы Волвы наляцелі,
граніт і мрамур падтачылі, —
І глуха Скалы загрымелі...

А. Матач.

Нэкролэг В. Вальгару.

Між намі больш яго няма,
І ўжо навек яго ня стала:
Ад нас нязьбежная труна
Яго у цемру пахавала.
Ен кінуў плынь жыцьця зямнога
(Цяжкім было яго жыцьцё!),
Ен склаў ахвяр для іншых многа
І адыйшоў у нябыцьцё.

Дык хай-жа ён — што жыў між намі —
 У сваёй труне сьцюдзёнай сьпіць,
 І нязьлічонымі гадамі
 Аб ім ў нас памяць будзе жыць.

Саўка Сьлядзёўскі.

Я пайду.

Я пайду валацугай-бяздомнікам
 Пыл па сьцежках-дарожках таптаць,
 Днямі белымі, ночкамі цёмнымі
 На узмежках дняваць-начаваць.

Я пайду дзірванамі, разорамі
 У нетры лесу, дрыгвяных балот —
 У ліпнёвую ноч над вазёрамі
 Песьню мне прасьпявае чарот.

Твар ускіну у неба бяздоньне
 На спатканьне крылатым вятром,
 Па крыштальнаму возера ўлоньню
 Дыямэнтны рассыплю вяслом.

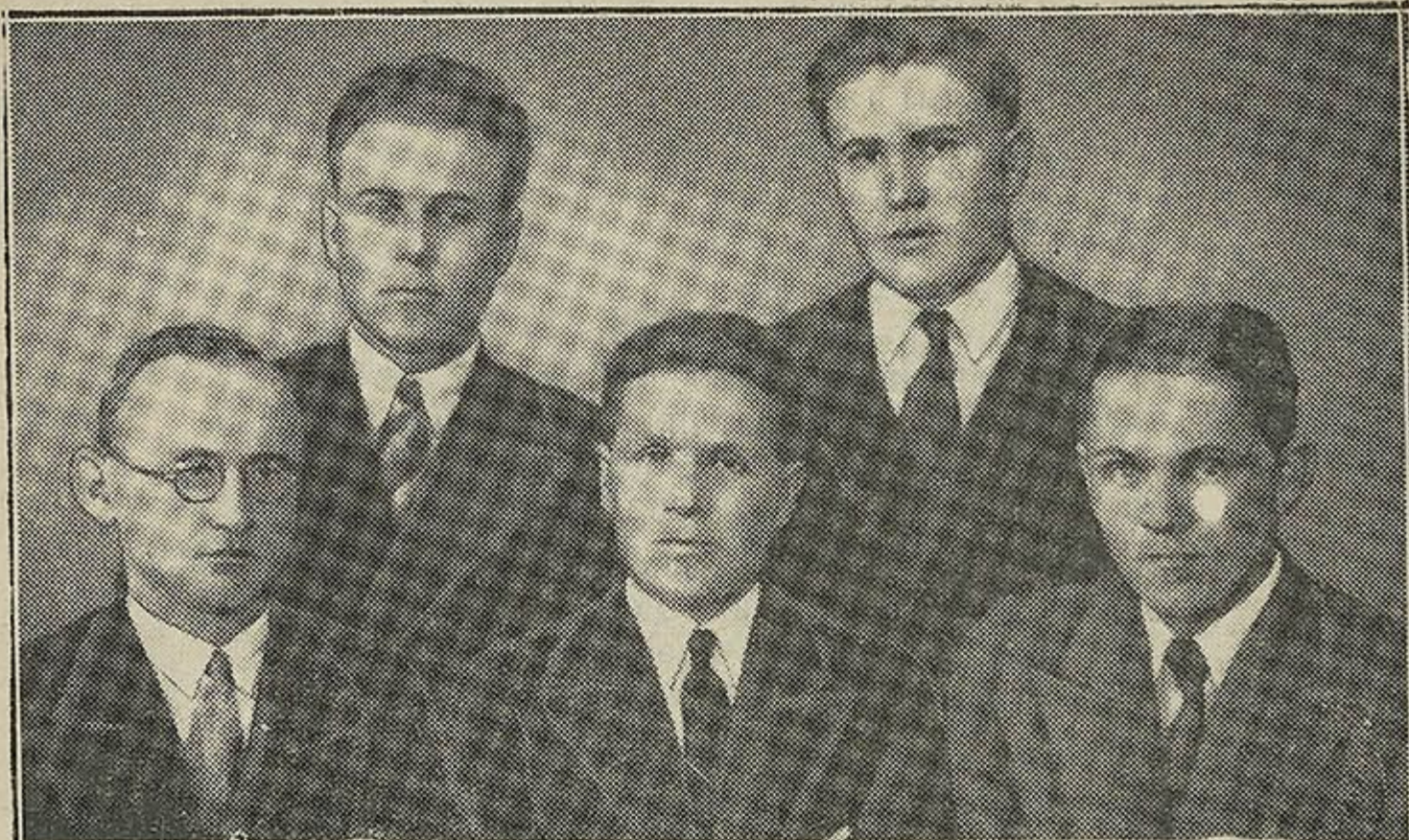
Я пайду валацугай - бяздомнікам
 Песьню - казку аб волі сьпяваць,
 Днямі белымі, ночкамі цёмнымі
 На узмежках дняваць - начаваць

Пятро Сакол.

На пасьце.

Сумна мне, сумна сядзець пад бярозай,
 Сумна глядзець мне на стада кароў,
 Сумна мне слухаць васеньнія сьпевы,
 Сумна мне чуць дзікі посьвіст вятроў.
 Сумна глядзець мне на неба сівое:
 Колер прыгожы згубіла яно,
 Цёмныя хмары яго зацягнулі,
 Яснае сонца ня грэе даўно.
 Сумна мне, сумна ў дажджлівую пору
 Дыбаць ля стада, крычаць: „Гэй, куды!“
 Змокнеш да скуры, ссінееш ад сьцюжы,
 Рукі — як граблі... А колькі нуды! —
 Станеш, трасешся, пад куст дзе падлезеш,
 У зьмёрзлыя рукі чуць хукаць пачнеш, —
 Зараз-жа — зірк! — вунь пайшла ўжо карова,
 Зноў ўжо за ёю мне трэба ляцець.
 Прыдзеш дахаты, — няма роднай маці —
 Ніхто ня спытае: „Сыноч ці ня зьмерз?“
 Сядзеш скалеўшы ў куток які ў хаце,
 Ціханька сьлёзам ты волю даеш.

Алесь Намавір.

Цэнтральнае Праўленьне Таварыства Беларускае Моладзі у Латвіі.
Сядзяць зьлева управа: сакратар — Франц Клагіш, старшыня Праўленьня — Казімер Мяжэцкі і намесьнік старшыні — Пятро Мірановіч; стаяць: скарбнік — Язэп Клагіш і сябра Зуеўскі.

3 жыцця Беларускае Моладзі у Латвіі.

Пустынскі Адзел Т-ва Беларускае Моладзі 23-га чэрвеня наладзіў вечарыну у зеляні на спатканьне Яна Купалы. Вечарына адбылася на паўвостраве возера Вормія. Хор гэтага Адзелу выканаў шэраг беларускіх песняў, якія грамадствам былі праслуханы з вялікай увагай і здавальненнем. Сябра Ігнат Ігнатовіч прадэклямаваў некалькі вершаў. Вечарына прайшла вельмі добра і дала чыстага прыбытку каля 50 латаў.

Нарада аддзелаў Дзвінскага павету Т-ва Беларускае Моладзі. Дзеля арганізацыі нарады і выпрацоўкі праграмы вечарыны былі скліканы прадстаўнікі ад праўленьняў усіх аддзелаў Дзвінскага на 25 чэрвеня у Індру, дзе і была выбрана Камісія па арганізацыі нарады і вечарыны на 16 ліпеня. У склад Камісіі увайшлі ад Цэнтральнага Праўленьня Францішак Клагіш і Карл Казакевіч, ад Пустынскага Адзелу Міхась Клагіш і І. Ігнатовіч, ад Прыдруйскага Адзелу Ян Бартуль, ад Макняўскага—Мечыслаў Юркевіч і ад Бельскага Адзелу Францішак Оруб, які быў выбраны і адказным гаспадаром.

У нарадзе прынялі удзел сябры аддзелаў: Пустынскага, Прыдруйскага, Макняўскага, Бельскага і Кузьмінскага. Старшынёй нарады быў выбраны Міхась Клагіш, сакратаром Т. Шайтар. Наряду

прывіталі прадстаўнікі беларускіх арганізацый у Латвіі: кіраўнік Беларускага Адзелу В. Пігулеўскі, гр. Вайвадзіш і інш. Пасля прывітаньняў быў заслуханы даклад сябры П. Мірановіча аб працы Т-ва за 5 гадоў свайго існаваньня. Затым адбыліся даклады з мейсц прадстаўнікоў ад аддзелаў. Докладчыкамі былі гэтакія сябры: Міхась Клагіш ад Пустынскага Адзелу, Мечыслаў Юркевіч ад Макняўскага Адзелу, Францішак Оруб ад Бельскага Адзелу, Т. Шайтар ад Прыдруйскага Адзелу і Азерскі ад Кузьмінскага Адзелу.

З дакладаў высветлілася, што праца Т-ва у Дзвінскім павеце вялася задавальняюча, ня гледзячы на ​​благія варункі, у якіх меліся аддзелы. Усімі дакладчыкамі было выказана пажаданьне ладзіць такія нарады часцей, каб яны давалі-б магчымасьць большага збліжэньня беларускай вясковай моладзі і забяспечвалі-б вядзеньне супольнай працы. Нарада скончылася а 7 г. увечары.

Спартыўнае спарорніцтва паміж сябрамі Т-ва Беларускае Моладзі адбылося 16 ліпеня у Індры.

Пасля адбытае нарады адбылося спачатку спарорніцтва у бягох спартыстаў Т-ва Моладзі на дыстанцыю у 3 кілямэтры. З 10-ці бягуноў першым прыбег В. Невяроўскі, 2-ім А. Парфен і 3-ім П.

Нарфен, якія і атрымалі прызы — гадзіньнік; сэрвіз і бумажнік. Спэборніцтва у бягох выклікала вялікае зацікаўленьне сярод мяйсцовага жыхарства, якое сабралася уздоўж шляху. Пасьяля нядоўга адпачынку спартыстамі былі выкананы 5 відаў пірамід, якія паказалі спрытнасьць і дыцыпліну маладых вясковых спартыстаў. Усе піраміды, а асабліва апошняя, гэтак званая „хадзячая піраміда“, выклікалі аплодысменты прысутнай публікі.

Трэба адзначыць, што усе тры спартысты, узяўшыя прызы, а таксама спартысты, выканаўшыя піраміды, зьяўляюцца сябрамі Пустынскага спартыўнага гуртка пры Адзеле Моладзі, якім кіруе сябра Вігуль.

Вечарына-спэтакль у Індры адбылася 16 ліпеня пасьяля спартыўнага спэборніцтва. Было пастаўлена дзве п'есы: „Гурток“, якую адыгралі артысты Пустынскага Адзелу і „Два жаніхі“, якую адыгралі артысты Бельскага Адзелу. На заканчэньне праграмы быў выкананы народны жарт „Таўку кісель“, а сябра Ігнат Ігнатавіч выступіў з дэклімацыяй вершаў. Маладыя вясковыя артысты без загану выканалі свае ролі, добра перадаючы характэрныя асаблівасьці беларускага народнага жыцьця, выяўленага аўтарамі у сваіх творах.

Багатая праграма сабрала шмат моладзі і наагул акалічнага грамадства, а добрае выкананьне паказала прысутным здольнасьць і умеласьць беларускае моладзі арганізаваць і вясці культурна-асьветную працу на вёсцы.

Згуртаванае выступленьне некалькіх аддзелаў накінула у прысутных моцнае уражаньне сілы і сьвядомасьці беларускае моладзі, а усё гэта у прысутных стварыла добры настрой, які падтрымоўваўся і пад час скокаў разнастайнымі народнымі гульнямі да самай раніцы.

Цэнтральнае Праўленьне Т-ва Беларускае Моладзі выказвае падзяку усім прысутным на Нарадзе 16 ліпеня 1933 г. сябрам аддзелаў, а асабліва Пустынскаму Адзелу за актыўную працу у арганізацыі Нарады і вечарыны.

Пустынскім Адзелам Т-ва Беларускае Моладзі 20 жніўня г. г. была наладжана

вечарына-спэтакль на якой была пастаўлена п'еса „Чорт і Баба“.

Вечарына прайшла надзвычайна добра і дала чыстага прыбытку 80 латаў.

Бельскім Адзелам Т-ва 23 ліпеня г. г. былі наладжаны вэласыпэдныя гонкі з трыма прызамі, пасьяля якіх адбыўся баль у зеляні. Як гонкі так і баль прайшлі вельмі добра.

Пасіненскім Адзелам Т-ва Беларускае Моладзі зладзіў у Пасіненскай школе 30 ліпеня спэтакль-вечарыну з пастаноўкай п'есы „Мікітаў лапаць“ пад рэжысурай гр. Я. Кудраўнава. Сіламі Цэнтральнага Адзелу (В. Доўгая, Ул. Гусарэвіч, Ян Кудраўцаў) і Пасіненскага Адзелу (Г. Мязэцкая, М. Мязэцкая і Ул. Ціхаміраў) праграма была выканана з надзвычайным посьпехам. Дасканалае артыстычнае выкананьне роляў, яскрава характарызуючых вясковы народны быт, накінула найлепшае уражаньне у прысутных аб беларускіх пастаноўках. Гр. Янка Кудраўцаў выканаў шэраг беларускіх народных песьняў пад акампанімент гр. А. Пудава. Музыкальна выкананыя матывы роднай песьні былі дасканалым дапаўненьнем уражаньняў тэатральнай часткі праграмы. Закончылася вечарына скокамі народных гульняў.

Цэнтральны Адзел Т-ва Беларускае Моладзі у Рызе 14 кастрычніка ладзіць спэтакль-вечарыну з гэткай праграмай: драма „Дзядзька Якуб“ Ф. Аляхновіча у пастаноўцы Беларускага Народнага Тэатру, пад рэжысурай Ул. Пігулеўскага, канцэртнага аддзяленьня, дзе выканае шэраг беларускіх народных песьняў гр. Бедарава, гарманізацыі маладой беларускай кампазытаркі гр. Александровіч-Фельдман, а гэтак сама і шэраг уласных музыкальных твораў выкапае сама аўтарка.

Спадзяемся, што беларускае грамадства не абміне пачын сэзону беларускіх спэтакляў, тым больш, што пастаноўка драмы „Дзядзька Якуб“ зьявіцца першы раз на сцэне рыскіх тэатраў.

Спэтакль-вечарына адбудзецца у памешканьні школы танцаў — Каўліня, Marstajū ielā № 2-4. Пачатак а гадзіне 20-й.

Цэнтральнае Праўленьне.

Беларусы у Літве дамагаюцца сваіх школ.

Як нашы чытачы ўжо ведаюць, Беларускае Культурна-Асьветнае Т-ва ў Літве вось ужо другі год старанна працуе над нацыянальным усьведамленьнем беларускага жыхарства ў межах сучаснае Літоўскае Рэспублікі. Т-ва гэта мае ўжо пяць аддзелаў у правінцыі, якія на мяісцох вядуць культурна-асьветную працу, ладзячы спэтаклі, вечарыны і лекцыі. З вясны гэтага году Т-ва і яго аддзелы

прыступілі нарэшці да арганізацыйнае працы над стварэньнем ў Літве беларускіх школ. Спачатку закладзены былі ў Коўне Беларускі Народны Унівэрсытэт, затым у Коўне-ж адчыніўся Беларускі Дзіцячы Сад. Улетку Ковенскае беларускае грамадства зрабіла заходы аб адчыненні ў Коўне беларускае аснаўнае школы. Сьледам за сталіцаю Коўняю пачалі клапаціцца аб адчыненні сваіх беларускіх школ і беларусы ў правінцыі. Першымі заварушыліся беларусы ў Еўі, якія аб'ядналіся каля Еўеўскага Аддзелу Беларускага Культурна-Асьветнага Т-ва і склалі просьбу Міністэрству аб адчыненні ў Еўе беларускае школы. Да просьбы быў далучаны сьпіс 40 вучняў, бацькі якіх дамагаліся, каб гэтых дзяцей вучылі ў беларускай школе. Зарабляюцца заходы аб адкрыцьці беларускіх школ і ў іншых мясцовасьцях Літвы.

Нажаль Міністэрства Асьветы марудзіць з гэтай справай і ніводная беларуская школа ў Літве да гэтага часу Урадам Літоўскім яшчэ не адчынена, хаця-ж навучальны год ужо распачаўся. Разам з тым, зусім нечакана для нас, высветліліся дужа агідныя адносіны і паводзіны некаторых літоўскіх урадоўцаў да беларускае меньшасьці. Так нас паведамляюць годныя поўнага даверыя людзі з Еўе, што тамка некаторыя прадстаўнікі мясцовых уладаў дакладаюць усіх высілкаў, каб усякім чынам настрашыць беларускіх бацькоў і спыніць іхнія заходы і дамаганьні аб беларускай школе (зарабляюцца беларускія дзеці, з-за адсутнасьці беларускае школы ў Еўе, павінны хадзіць у школу літоўскую, у якой яны нічога не разумеюць). Найбольш у анцібеларускай акцыі ў Еўі выявілі сябе адзін з вучыцляў Еўеўскае літоўскае школы Б. і памошнік валаснога пісара К., аб учынках якіх мы часова не зьмяшчаемо падрабязнасьцяў, бо запрасілі дадатковых тлумачэньняў ад нашага карэпандэнта з Еўі.

Цантральнае Праўленьне Беларускага Культурна-Асьветнага Т-ва ў Літве падало Міністру Асьветы мэморандум з просьбай аб задаваленьні заходаў бацькоў-беларусаў у Еўе аб беларускай школе, а таксама аб задаваленьні гэтых просьбаў і на будучыню, калі яны будуць падавацца бацькамі з іншых райёнаў. Які будзе адказ Міністра — угледзім у бліжэйшыя дні. Мы хочам верыць і моцна спадзяёмся, што Літоўскае Міністэрства Асьветы ня пойдзе па шляху Міністэрства Асьветы і веравызнаньняў у Польшчы і худка задаволіць справядлівыя дамаганьні беларускага жыхарства на беларускую школу!

К. Езавітаў.

Памёр люцынскі беларускі дзеяч Е. Чарняўскі.

6 чэрвеня, на 74 годзе жыцьця, памёр гр. Елістрат Чарняўскі, былы старшыня Люцынскага Аддзелу Беларускага Культурна-Асьветнага Т-ва „Бацькаўшчына“. Нябошчык 9 гадоў быў гласным Люцынскай гарадзкой думы, дзе заўсёды горача абараняў беларускую школу. Ён жа цэлы шэраг гадоў, з пачатку заснаваньня ў Люцыне беларускай аснаўнай школы, быў сябрам і нават старшынёю Школьнай Рады. Ня глядзячы на сваю малую адукаванасьць, нябошчык заўсёды прыймаў чынны ўдзел у грамадзкіх арганізацыях і, дзякуючы свайму лагоднаму характару, пакінуў па сабе добрыя ўспаміны, асабліва сярод беларусаў. Са сьмерцю яго беларускае грамадства страціла моцнага беларуса. Пахавалі нябошчыка ў Люцыне на стараверскіх могілках.

Люцынскі.

Што трэба зрабіць для палепшання беларускае справы у Латвіі?

Анкета.

Многія з беларускага грамадства ў прыватных гутарках і ў лістах да Рэдакцыі выказваюць свае незадаваленьне сучасным станам беларускае справы ў Латвіі. Але далей гутарак справа пакуль-што ня йдзе.

Рэдакцыя штотомсячніка „Беларуская Школа ў Латвіі“, прыймаючы пад увагу надзвычайную важнасць гэтага пытаньня і жадаючы больш акрэсьлена і ўсебакова яго высветліць, ухваліла правясьці сярод беларускага вучыцельства і грамадства анкету угэтай справе. Таму ўсіх нашых чытачоў просімо адказаць на гэтыя пытаньні:

1) Ці задавальняе Вас сучаснае становішча беларускае культурна-нацыянальнае працы ў Латвіі? 2) Калі незадавальняе, дык у чым Вы бачыце недахопы ў працы: Беларускага Аддзелу, беларускіх арганізацыяў, школ і грамадства (напісаць як мага падрабязней). 3) Які канкрэтны Ваш плян для палепшання справы.

Каб грамадства наша магло выказацца зусім шчыра і проста мы наведзем, што:

1) Тайна анкеты абсалютна заховываецца. 2) Анкета можа быць нават не падпісана, або падпісана псеўдонімам.

Усе анкетныя павінны быць прысланы не пазьней 15 сьнежня на імя Рэдактара, каб быў час зрабіць сводку адказаў да новага 1934 году.

Асобныя анкетныя друкавацца ў часопісу „Беларуская Школа ў Латвіі“ ня будуць, але лягуць у грунт асобнага агляду, які мы зьмесьцімо ў навагоднім нумары. Тыя грамадзяне, якія жадаюць, каб іхнія адказы былі-б надрукаваны асобна, павінны аб гэтым зазначыць у анкеце.

Просімо беларускае вучыцельства і грамадства сур'ёзна аднесьціся да анкетны і даць падрабязныя адказы на ўсе запытаньні.

Рэдакцыйная Колегія часопіса „Беларуская Школа ў Латвіі“.

Рыга, жнівень 1933 году.

Хроніка беларускага жыцьця у Латвіі.

Беларускія летнія Дзіцячыя Пляцоўкі у Рызе закончылі сваю працу 30 жніўня, перад самым пачаткам працы у школах. Пляцоўкі утрымоўваліся Т-вам Беларускіх вучыцельцаў з дапамогай Пэдагогічных Рад трох Рыскіх беларускіх асаўных школ ды з невялічкаю субсыдыяй ад Беларускага Аддзелу.

Дзіцячая Пляцоўка на Чырвонай Дзвіне пры 2-й Рыскай беларускай школе пачала працаваць 1-га чэрвеня і працавала без перапынку тры месяцы. Кіравала пляцоўкай вучыцелька Эмілія Казак-Казакевіч. Адведвала пляцоўку 35 дзяцей, якія праводзілі на ёй увесь дзень з 8 гадзін зрана да 6 гадзін увечары і атрымоўвалі ежу 3 разы за дзень.

Дзіцячая пляцоўка на Маскоўскім Фарштаце пры 1-й Рыскай беларускай школе пачала працу 15 чэрвеня і працавала два з паловай месяцы. Кіравала пляцоўкай вучыцелька В. Вялінская. Адведвала пляцоўку 50 дзяцей, якія таксама як і на Чырвонадзвінскай пляцоўцы, праводзілі на ёй увесь дзень і атрымоўвалі ежу.

Дзіцячая пляцоўка у Торнакаліне пры Торнакалінскай беларускай прыватнай школе была адчынена у гэтым годзе упершыню (дзьве першыя пляцоўкі адпрацавалі ўжо 3 гады). Арганізацыя яе пачалася позна, у сярэдзіне лета, і насіла пробны характар. Запяткі на ёй пачаліся толькі у сярэдзіне жніўня і тры-

валі усяго два тыдні. Кіравала пляцоўкай вучыцелька Вікторына Доўгая. Зацікавілася на пляцоўку 25 дзяцей. З-за недахопу сродак ежа спачатку не давалася зусім, а потым у апошні тыдзень дзецям давалі лёгкі поўднік.

Заняткі у беларускіх гімназіях у Латвіі, — Дзвінскай Дзяржаўнай, і у Рыскай Прыватнай Т-ва Беларускіх вучыцеляў, пачаліся 28-га жніўня ва ўсіх клясах. Ня гледзячы на цяжкі эканамічны крызіс лічба новапаступіўшых у абедзве гімназіі вучняў даволі вялікая. Гэта гавора аб тым, што самае малазямельнае у Латвіі пезаможнае беларускае сялянства добра ужо зразумела патрэбу даць сваім дзецям належную адукацыю, бо толькі праз добрую адукацыю змогуць дзеці беларускага сялянства і працаўнікоў з гарадоў здабыць сабе і замацаваць за сабой лепшую будучыню.

Заняткі у аснаўных беларускіх школах у Латвіі расначаліся у гарадох 1-га верасня ва ўсіх клясах, а на вёсках толькі у старэйшых клясах і дашкольных. Сярэднія клясы, вучні якіх заняты на пасьце і дапамагаюць бацьком у працы, пачнуць заняткі 1-га кастрычніка.

У Латвійскім Унівэрсытэце паступіла у гэтым годзе 2-е новых беларускіх студэнтаў: грамадзянін Дыпабурскі Серафім і грамадзянка Слюсман, якія зьяўляюцца матурыстамі Дзвінскае Беларускае гімназіі.

Беларускае Студэнцк. Аб'яднаньне пры Латвійскім Унівэрсытэце мае канчаткова аформіць сваё існаваньне у паступаючым сэмэстры. У Ініцыятыўную групу на апрацоўцы статуту уваходзяць гр. К. Мяжэцкі, П. Журкоўскі і Віткоўскі.

Міністэрства Асьветы не зацьвердзіла найменаваньне Рыскае Беларускае гімназіі іменем гімназіі Д-ра Францішка Скарыны, як аб тым прасілі бацькі школы і Пэдагогічная Рада. Адмовіў у гэтым найменаваньні былы міністар Асьветы гр. Кеніньш. У Школьнай Радзе і Пэдагогічнай Радзе ёсьць думка паўторна зьвярнуцца з гэтай просьбаю да новага Міністра Асьветы.

Зацьверджаны выпускны жэтон Рыскае Беларускае гімназіі для матурыстаў гэтае гімназіі. Жэтон мае форму шчыта з нацыянальнымі беларускімі бел-чырвона-белымі колерамі, на якім зьмешчаны залаты гэрб Д-ра Францішка Ска-

рыны у цэнтры, а пад ім тры чорных літары: „Р. Б. Г.“. Жэтон выглядае надзвычайна прыгожа.

Агульныя сходы бацькоў у беларускіх школах адбудуцца у працягу верасня і кастрычніка месяцаў для выбараў прадстаўнікоў ад бацькоў у Школьныя Рады, куды уваходзяць па 1 прадстаўніку ад бацькоў і па 1 прадстаўніку ад вучыцеляў ад кожнае клясы данае школы. Бацькі павінны абіраць найбольш энэргійных і сьвядомых прадстаўнікоў, каб Школьныя Рады як мага больш і энэргійней працавалі.

Беларускія Дзіцячыя Сады у Рызе пры трох існуючых тутак беларускіх аснаўных школах (на Чырвонай Дзвіне, на Маскоўскім Фарштаце і у Торэнзбэргу) мае намер адчыніць Т-ва Беларускіх Вучыцеляў у Латвіі. Статут ужо прыняты Цэнтральным Праўленьнем гэтага Т-ва і накіраваны на зацьверджаньне у Міністэрства Асьветы.

Бацькі беларускіх школ жадаюць вучыцца, каб зьліквідаваць няшчысьменнасьць многіх з іх, а таксама каб падняць асьвету сярод тых з бацькоў, якія хаця-ж і умеюць чытаць, але ня скончылі у свой час аснаўных школ. З гэтай мэтай шмат бацькоў зьвяртаюцца да кіраўнікоў беларускіх школ у розных мясцовасьцях з просьбаю аб адчыленьні пры гэтых школах вячэрніх школ для дарослых. Гэтае імкеньне беларускага працоўнага жыхарства мы вітаем ад усей душы і заклікаем наша настаўніцтва дапамагчы бацьком, а таксама і дарослай моладзі, у іх захадах і спрабах.

Надзвычайны Сход Рады Беларускага Адзелу адбыўся 20 жніўня. Гэта быў трэці у гэтым годзе сход, які быў скліканы з ініцыятывы самога беларускага грамадзтва. Падрабязная справаздача будзе зьмешчана у наступным нумары нашага штомесячніка.

Беларускае Выдавецтва у Латвіі выпусціла тры новыя кніжыцы: 1) Фракеец Кілон — А. Уніта, з біяграфіяй і партрэтам аўтара; 2) „Літоўская Мэтрыка“ — Зьмітро Даўгяла, з прадмоваю К. Езавітава і 3) П'еску „Іржа“ — Паўла Нечая. Кніжыцы каштуюць па 50 сантымаў. Выпісаць можна, наадресаваны на адпаведную суму паштовых марак па адрасу: Latvija, Rīgā, Elija ielā 20, dz. 25. Baltkrievu Izdevniecība.